

התזכיר שהפיץ אורי אבנרי במיפגש רומא

להפעיל, עת קצרה, לחץ רב על הממשלה, אילץ אותה לשנות את עמדתה, ולחדש את שיחות יארינג ואת הפסקת האש.

2. יסודות יוניים בישראל

תחת כותרת זו הייתי מרכז את הגופים והאישים השונים המשתתפים במימסד, המסכימים — לחלק משלוש הנקודות, או המוכנים, כללית, לוותר על מרבית השטחים המוחזקים — תמורת שלום.

גופים ואישים אלה הינם בעלי השפעה גדולה — גדולה בהרבה ממה שמתארים לעצמם גורמים מחוץ לישראל. כרגע מאפיינים עליהם היותה הפוליטית של גולדה מאיר ויזמרתו של משה דיין. אך בנסיבות המתאימות, יכור כוחם הפוליטי להיות מפרע.

דובריו הבולטים של מחנה זה הינם פוליטיקאים של כמה ממפלגות המיסד. ביניהם — מנהיגים במפלגת העבודה כמו ח"כ אברהם עופר, ח"כ אריה (לובה) אליאב, ואף ח"כ יצחק בן-אהרן. המזכיר הכללי של ההסתדרות. למחנה זה שייכים גם פוליטיקאים של המפלגות הדתיות, כמו ח"כ אברהם מלמד, ורבים אחרים.

אישים אלה אינם מהססים לבטא בפומבי את התנגדותם למדיניותה הנוכחית של הממשלה. אך אסור להתעלם גם מהחלק האילם של מחנה היונים בישראל, שבראשם פנחס ספיר, שר האוצר רביעעצמה של ישראל, וחברים אחרים של הממשלה ומפלגת העבודה.

כל אלה אינם ממלאים כיום תפקיד פעיל במאבק למען השלום ונגד סיפוחים. הסיבה: דרעית, הנסיבות הפוליטיות והפסיכולוגיות הופכות מאבק כזה, כיום, דברתי פופולרי, ואף מוכן מכהינה פוליטית.

3. התנועה לשלום וביטחון

התנועה לשלום וביטחון היא קואליציה נרחבת של אנשי תנועת השלום הפעילה ויסודות יוניים מתונים שבקרב המיסד. רוב הגופים של תנועת השלום הפעילה משתתפים בתנועה לשלום וביטחון, תוך שיתוף פעולה, מחד, עם פרופסורים באוניברסיטאות, המקורבים למפלגות העבודה ולמפ"ם, ומאידך עם פעילי מפ"ם השמאלניים.

מסקנות:

ניתוח זה מביאני למסקנות הבאות:

(א) תפקידה העיקרי של תנועת השלום הפעילה בישראל הוא לדון ולהפעיר את הגורמים שוחררי השלום הפסיביים, ובכך ליצור תנועת-שלום היכולה להשפיע בפועל על הרכבה ומדיניותה של ממשלת ישראל, ובכך להבטיח הסדר שלום על בסיס החדש 242.

(ב) במטרה להגשים מטרתה זו, חייבת תנועת השלום הפעילה לרכוש לעצמה אמנות חדשה בעיני הציבור בישראל. היא תוכל לרוכשה רק אם מנהיגיה יוכלו להוכיח לציבור בישראל כי יסודות חשובים בעולם הערבי מוכנים להשתתף בניסיון להביא את השלום. (הסיוע המקובל נגדנו בישראל הוא: „אנו יודעים שאתם רוצים בשלום. אבל איפה הערבים הרוצים באותו דבר?“ אם סברה טענה זו ואם לא, יש לנתח אותה באמצעות הלם של אירועים דרמטיים. שביכולתם יהיה לשנות את האחריות (בישראל).

(ג) אם יושג השינוי הזה באקלים הציבורי בישראל, יבוא בעקבותיו שינוי פוליטי מקביל. אם תנועת השלום תוכל להצביע, בבחירות 1973, על עליית ניכרת בכוחה — או אף אם ניתן יהיה לצפות עלייה כזו — תהיה לעובדה זו השפעה על פוליטיקאים בכל רחבי המיסד בישראל. היא תחזק ותעודד את היסודות היוניים בכל מפלגות הקואליציה, וייתכן אף שתביא לכך כי במקום הנגהת של גולדה מאיר תבוא מנהיגות חדשה, שתנטרל את משה דיין ואת האגף הימני השובניסטי.

(ד) ועידת בודנויה תוכנן להשפיע בהשפעה ניכרת על כל התהליכים האלה, עליידי הצגה דרמטית, קבד עם ועידת, שיהאששות דרוישיה בן בין תנועת השלום הישראלית והערבית.

אי לכך, חייבים מכיני הוועידה, לדעתי, לשקול את האפשרות של המנחת לוועידה של יונים ישראלים אשר אינם תומכים בשלמות, כרגע, בתנועת השלום הישראלית. שיקול זה קשור, כמובן, בניסוח המדויק של מצע הוועידה.

כמו כן, אם תתקיים הוועידה, כמשוער, במהלך 72, יש לנצל את הזמן עד אז על-ידי פעילות פוליטית מתאימה, אשר לכשעצמה תתרום לשינוי האווירה בישראל. כוונתי לפגישות בין אישים ישראלים וערבים במטרה להכין, למשל, דו"חות וניירות-עבודה לקראת הוועידה.

עשינו דרך ארוכה עדימנת להגיע זפגישתנו היום. הבה נעשה את הכל, כדי להפוך את ועידת בודנויה להשגת השלום!

אז: משתתפי הכנס המכין מאת: אורי אבנרי

ידידים יקרים, במטרה לחשוך זמן בעת הפגישות עצמן, רשמתי להלן מספר נקודות אשר, אני מקווה, תהיינה לכם לעזר. בפתיחת דיוננו, עלינו להבהיר לעצמנו מה חייבת להיות מטרתה העיקרית של ועידת בודנויה.

הוועידה תוכל להגשים אחת מהשתיים: לחסוף עוד הצהרה, לאלו הקיימות כבר, בדבר תמיכתה בהחלטת מועצת הביטחון 242, בגבולות ה-4 ביוני ובזכויות הפלסטינים, או —

ליצור בסיס לדושיה אמיתי בין תנועות השלום הערבית והישראלית, וכך לחזק את שתייהן, ולאפשר להן להפעיל השפעה של ממש על מדיניות ארצותיהן. כל הנציגים מישראל, המשתתפים בפגישת הנוכחית, מקבלים את שלוש הנקודות המפורטות להלן, ומוכנים לחתום על קריאה נוספת לתמיכה בהן.

אולם, לדעתי, אם זה יהיה הישגה היחיד של ועידת בודנויה — יהיה בכך משום החמצתה של הזדמנות היסטורית.

לדעתי, קיימת האפשרות כי ועידת בודנויה תביא לשיפור מהפכני בסיכוינו לשנות את מדיניותה של ממשלת ישראל, ובכך תתרום תרומה מכרעת להשגת השלום — בתנאי שיילקחו בחשבון המיגבלות המציאותיות בצד הישראלי.

משום כך, נראה לי שעלי למסור לכם את המידע היסודי על תנועת השלום בישראל, מיגבלותיה הנוכחיות וההזדמנויות הפתוחות לפנייה.

תנועת השלום בישראל איננה כוח יחיד ומאוחד, אלא מעין פדרציה של אישים, קבוצות ומפלגות שונים, המשתפים פעולה ביניהם פחות או יותר אוטומאטית.

אפשר לחלקה לשני סוגים כלליים: (א) תנועת השלום הפעילה, (ב) החלק היוני של המיסד, אותו ניתן לראות, כרגע, כתנועת שלום פסיבית.

ברשותכם, אציג בקצרה את מרכיביהם של שני החלקים.

1. תנועת השלום הפעילה בישראל

תחת כותרת זו הייתי מרכז את כל היסודות המסכימים לשלוש הנקודות:

- תמיכה בהחלטת מועצת הביטחון 242, במלואה.
- החכרה כי על ישראל לסגת לגבולות שמלפני המלחמה, במסגרת הסכם שיעניק לה שלום וביטחון.
- החכרה בזכויותיו חלואמיות של העם הפלסטיני.

שתי מפלגות בישראל תומכות בקו זה:

- **תנועת העולם הזה** — כוח חדש, שקיבלה בבחי-רות האחרונות 1.5 אחוז מקולות הבוחרים. רוב בוחריה של תנועה זו באו מקרב האינטליגנציה הצעירה, שגולה בארץ.

- **רק"ח**, שזכתה בבחירות האחרונות לשלושה אחוז מקולות הבוחרים. רוב בוחריו רק"ח באו מקרב האוכלוסיה הערבית בישראל.

בנוסף לשתי מפלגות אלה, קיימות בישראל קבוצות נוספות, התומכות בשלוש הנקודות:

- **שי"ח**, אין זו מפלגה, אלא קבוצה של מאות צעירים משכילים, רובם סטודנטים באוניברסיטות וחברי קיבוצים, שנטשו את מפ"ם.

- **ברית השמאל**, שחבריה הם ברובם פורשים שמאלניים ממפ"ם. קבוצה זו קיבלה 0.5 אחוז בבחירות האחרונות להסתדרות.

- **קבוצת מתמרדים במק"י**, שבראשם עומדת אסתר וילנסקה.

- **אישים שונים**, רובם סופרים, אמנים, ופרופסורים באוניברסיטאות. כגון נתן ילין-מור, עמוס קינן, ויקטור ציגלמן וד"ר אמנון פליק, המשתתפים במפגשה זו.

- **רבים מאישים קבוצות אלה הצביעו בעד רשימת-שלום נפרדת, שקמה ערב הבחירות האחרונות לכנסת, ושזכתה ב-0.5 אחוז מקולות הבוחרים.**

ניתן לראות, אם כן, כי תנועת השלום הפעילה מייצגת כחמישה אחוז מכלל הבוחרים בישראל. אולם בנסיבות הנכונות, יכור כוח פוליטי מצומצם זה לגדול במהירות.

לדוגמה: כאשר השתכנע הציבור בישראל כי ד"ר נחום גולדמן אכן הוזמן לקהיר על-ידי הנשיא גמאל עבד-אל-נאצר, וכי השליחות חובלה בידי גולדה מאיר — הפכה תנועת השלום הפעילה, בן לילה, לכוח פוליטי רבי-השפעה, אשר הצליח

האיטלקי. מולנו ישבו כל 11 חברי הוועד, מנהיגים איטלקיים מן השורה הראשונה. הצגנו את דרישותינו:

- (א) שיוצא בהצורה חדיש-שמעית שבי בולוניה ישתתפו משלחות מישראל וממדיי נותר-רב במעמד שווה. ליד אותו שולחן.
- (ב) שוועד ישראלי למען הוועידה יר-כר כגוף רשמי, שישותף בכל ההכנות.
- (ג) שהמומנים הישראליים לבולוניה יקבעו על-ידי הוועד הישראלי.

- (ד) שגן בשלב ההכנות יהיה שיויון מלא בין הישראלים והערבים.

- (ה) שבמיסמך המסכם של הכנס הר-מאי ייאמר בפירוש שהכוונה היא למצוא דרכים לשלום.

ישיבה ארוכה זו לא היתה קלה. בלטי הניגודים בין החברים האיטלקיים עצמם. (בשלב מסוים הצעת, בהלצה, שהערבים והישראלים ברומא יתכנסו יחד כדי להש-כין שלום בין הקומוניסטים האיטלקיים והסוציאליסטים האיטלקיים). כמה פעמים במהלך הדיון אף החלפו דברים חריפים.

אולם בסוף הגענו להסכמה מלאה, בשכני דרישותינו נתקבלו.

הסכם שבסוף הכנס יפרסם הוועד הי-איטלקי הודעה מסכמת, שתנוסח תוך התי-ייעצות עמו ותוך שימת-לב למשאלותינו, ושיחד עם זה תפרסם המשלחת הישרא-לית הודעת-סיכום משלה, על דעתו ובי-הסכמתו המפורשת של הוועד האיטלקי.

הכנות-כח

ב זה לא נסתיימה העבודה. היה קיים החשש שהדברים יתהפכו בשעת הי-התייעצות עם המשלחות האחרות, המ-ייעצות מיוון רב של דיעות בכל העולם. אף שחבל היה להימנע בעיר כה יפה ולהיות כלואים בחדרים של מישור, היה צורך בפעולה רצופה במשך 48 שעות. כי רגיל בוועידות כאלה, רדפו השמועות זו

בורשטיין

ציגלמן

את זו, באו ידיעות סותרות על עמדת גופים אחרים, בעיקר הערביים, והיו שי-דאגו להביא מידע מבהיל על מזימות שרי-נות, הנרקמות נגד הסיכום שהשגנו. אולם במהרה, תוך עשרות שיחות עם האישים השונים, התבהרה התמונה. כזו-אחר זו הצטרפו המישלחות לעמדתנו. אולי עזרה לכך פעולה שהחלטנו עליה ברגע מפתיע: ערכנו מעין הפגנת-כוח, כשכל המישלחת הישראלית הגיעה יחד לבית התרבות והזירה בצורה חדיש-מעיית, ואף קיצונית, בפני שינוי אפשרי, באותו רגע היה ברור שלא יקום דבר בלעדיו, וכי עשרות מן הנציגים האחרים, ובעיקר האיטלקים עצמם, לא יניחו לאיש להכניס פגיונים לרענתו.

בשיא המתיחות קרא לי הנציג הסובייטי הבכיר הצידה. סגן-נשיא ועד השלום הי-כל-סובייטי, טראסוב, הודיע לי בצורה חדיש-שמעית שמנוי וגמור עימו להבטיח-השתתפות ישראלית וערבית ישירה ושווה בוועידת בולוניה, ושזו היא גם רעיה הי-נוחשה של הערבים. יחד עם המידע שי-קיבלנו בדרכים שונות מהערבים עצמם, זה הבטיח את הסיכום החיובי של הכנס. בעייה מיוחדת היוו הפלסטינים. כידוע, אין הפדאיון מקבלים את החלטת מועצת הביטחון ובכלל את רעיון ההסדר בדרכי שלום, לפחות להלכה. הם הודיעו שזם-ישמינו את דברם בוועידת בולוניה, אך לא ישתתפו ביוזמה ובהכנותיה.

גם זה היה סיכום חיובי, כי פירוש הדבר שהפלסטינים האלה מוכנים להופיע בוועידה שבה תשי-תתק מישלחות ישראליות במעמד רשמי ושווה — דבר שאין לו תקי-רים עד כה.

למה לא ברומא?

אן מתעוררת שאלה, שבודאי תע-לה בלב כל קורא ישראלי למקרא דברים אלה.

אם מסכימים הערבים לפגישת פנים אל פנים, גלויה ופומבית, בוועידת בולוניה עצמה, שתתקיים לעיני זרקורי הפירסומת

הערבי בנסיבות הטובות ביותר. לשם כך נקבע היעד והתאריך: בולוניה ב-סתר 1972.

שום תיווך אינו יכול לשמש תחליף לפגישה ישירה כזאת. מבחינה זו הוכיח כנס רומא שוב את האמת הישנה: כשיש מתווכים, יש סיכויים, כל מתווכ דואג קודם כל לאינטרסים של עצמו, ואינטרס זה יכול לכלול גם את הרצון למנוע מפ-יגש ישרי, שיהפוך את המתווכ למיותר. (המשך בעמוד 18)

משני עברי החזית. פגישה כזאת תסלול את הדרך לקראת אפשרות של משאומתן ישרי, בבוא היום, אחרי שיווצר לכך הבסיס המדיני.

התנהגות הערבים הוכיחה שי-הדבר ברור להם לא פחות מאיתנו, וגם בעיניהם זהו אקט מהפכני.

הערבים יודעים שפגישה כזאת היא חיונית ובלתי-יגמנתה, אם רוצים להתקדם לשלום. ודווקא משום כך הם רוצים שהי-דבר ייעשה אחרי הכנה מתאימה בעולם

הבינלאומית. מדוע היססו לקיים פגישה גלויה ורישמית כזאת ברומא?

אפשר להביא לכך הרבה סיבות, פור-מאליות ופוליטיות. אך דומני שהסיבה הי-אמיתית היא סיכולוגית, ולא היסטורי-לי-בטא זאת בפגישות השונות.

לנו ברור כי הפגישה הרשמית הרא-שונה של כוחות-שלום מישראל ומארצות-ערב היא אקט מהפכני, ואולי היסטורי. כי תהיה זאת הפגישה הראשונה פנים-אל-פנים, לשם השגת שלום, בין אנשים